

داروسازی بالینی، ضرورت توسعه

امر دارو به‌عنوان یکی از مداخلات مدیریتی در نظام سلامت می‌تواند تا حدود زیادی پاسخگوی نیازهای حال حاضر باشد. در این میان، داروسازان به‌عنوان یکی از اعضای مثلث بیمار - پزشک - داروساز، می‌توانند از نقش به‌سزایی برخوردار باشند. بدین منظور تولد واژه داروسازی بالینی به‌عنوان نمادی که دربرگیرنده کلیه خدمات داروسازان در بیمارستان، داروخانه، درمانگاه و غیره می‌باشد، می‌تواند حکایت از ورود به مقطع جدیدی از سیر تحولات سلامت در جوامع داشته باشد.

امروزه استفاده از کلمه دارو (Medicine) تداعی‌کننده ظرافت‌ها و پیچیدگی‌هایی در هر سه حوزه تولید، توزیع و تجویز این فرآورده حیاتی می‌باشد. شاید در سالیان نه‌چندان دور تولید کلیه امور مربوط به داروها توسط یک متخصص عجیب و دور از ذهن به نظر نمی‌رسید ولی امروزه به دلیل گسترش عرصه دارو درمانی و ظهور حجم زیادی از اطلاعات، تحول در نظام مدیریتی دارو درمانی ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا، استفاده بهینه از نیروهای انسانی متخصص و درگیر در

۲ - حین تجویز دارو

انجام مشاوره‌های لازم در زمینه آماده‌سازی و تجویز داروها در بالین بیماران در شکل‌گیری مناسب‌ترین نسخه دارو درمانی توسط پزشکان داروسازان بالینی نقش فعال داشته و به‌صورت مرتب با پزشکان، موسسات و فعالیت آموزشی بالینی به منظور کاهش عوارض دارویی، اشتباه‌های دارویی و جلوگیری از تداخلات مهم در حال تعامل می‌باشند.

۳ - پس از تجویز دارو

- الف - آماده سازی فرمولاسیون‌های خاص برای بیماران
- ب - بررسی نتایج دارو درمانی (Outcome Research)
- ج - ارزیابی کلی مصرف داروها
- د - مطالعات اقتصادی تجویز مصرف داروها
- و - مشاوره

پس از تجویز دارو داروسازان بالینی نقش اساسی در آموزش بیماران داشته به‌طوری که مداخلات آموزشی ایشان می‌تواند باعث افزایش پذیرش (Compliance) بیماران نسبت به دارو درمانی گردد. همچنین با توجه به توانایی داروسازان بالینی در زمینه تهیه داروها و آشنایی ایشان با نیازهای بیماران خاص می‌توانند نسبت به تهیه فرآورده‌های تغذیه تام وریدی (TPN) و تهیه داروهای شیمی درمانی در شرایط استاندارد اقدام نمایند.

نگاهی گذرا به اسناد و مدارک جمع‌آوری شده طی سالیان اخیر حکایت از این واقعیت دارد که اگرچه داروسازی بالینی ابتدا به‌صورت یک حرفه تجملاتی در کنار حرفه داروسازی شناخته می‌شده ولی در حال حاضر در نظام‌های تکامل یافته سلامت در دنیا یکی از اجزای مهم و ضروری شناخته شده است. داروسازی بالینی تضمین‌کننده استفاده صحیح و مناسب از فرآورده‌های دارویی می‌باشد. این خدمات در سه مقطع قبل، حین و بعد از تجویز دارو انجام می‌گیرد.

۱ - قبل از تجویز دارو

- الف - مدیریت و ضمانت صحت و ایمنی کارآزمایی بالینی
- ب - تهیه و تنظیم دارونامه‌های دارویی در سطح ملی و بیمارستانی
- ج - ارائه صحیح و سریع اطلاعات دارویی به کادر درمانی

یکی از اجزای تاثیرگذار در تدوین سیاست‌های دارویی در سطح ملی یا منطقه‌ای داروسازان بالینی بوده به‌طوری که در تصمیم‌گیری‌های مهمی چون ورود داروهای جدید به بازار دارویی و دارونامه و تهیه راهنماهای درمانی می‌توانند مداخله مستقیم داشته باشند.

همچنین داروسازان بالینی در مراحل مختلف کارآزمایی بالینی همچون شرکت در کمیته اخلاق پیگیری مطالعات بالینی و تحویل و آماده‌سازی داروهای تحقیقاتی نقش موثری بر عهده دارند.

به طوری که در صورت سرمایه‌گذاری نظام سلامت در جهت توسعه آن، هزینه‌های دارو درمان که در حال حاضر حدود ۳۰ درصد از هزینه درمان را به خود اختصاص می‌دهد می‌تواند به نحو چشم‌گیری کاهش و در نهایت، جامعه از نتایج عملکرد آن انتفاع مستقیم و سریع داشته باشد.

دکتر خیراله غلامی

بنابراین، واژه بالینی (Clinical) نباید تنها یادآور فعالیت داروسازان در بیمارستان بوده بلکه دربرگیرنده کلیه خدماتی است که مصرف‌کنندگان داروها می‌توانند از داروسازان به صورت مستقیم یا غیرمستقیم دریافت نمایند. خدماتی که در نهایت منجر به:

۱ - کاهش میزان مرگ و میر

۲ - کاهش عوارض قابل پیشگیری و خطاهای

دارویی

۳ - کاهش هزینه‌های دارویی

۴ - بهبود اثربخشی و کاهش عوارض ناخواسته

داروها شود.

جمع‌بندی نتایج مطالعات انجام شده در عرصه خدمات دارویی موید آن است که حضور داروسازان بالینی در حلقه درمان هزینه - اثربخش بوده و سبب افزایش کیفیت مراقبت‌های پزشکی گردیده،

